

Posudek vedoucího práce na magisterskou diplomovou práci

Helena Štefanová:
Recepce Émila Zoly v Čechách

(The Czech reception of Emile Zola)

Záměrem předložené magisterské diplomové práce bylo komentovat recepci díla Emila Zoly v českém prostředí od 80. let minulého století do současnosti. Měla vyjít především z ohlasů v dobovém tisku, opřít se o přehled publikovaných českých překladů a věnovat se jejich paratextu, vzít v úvahu například i divadelní a filmové adaptace Zolových děl. Základním zdrojem rešerší měly být katalogy Národní knihovny v Praze – bibliografický katalog, databáze scanovaných periodik a monografií Kramerius, databáze Anopress.

Jak diplomantka uvádí v oddíle 2. („Cíl a postup práce“), rozhodla se nejprve detailně věnovat charakteristice problematiky recepce: srovnává proto postupně přístupy literární historie, komparatistiky a translatologie. Vychází ze studia poměrně rozsáhlého vzorku odborné literatury (např. (abecedně) Balajka, Compagnon, Cordonnier, Chevrel, Jauss, Reissová, Risterucci-Roudnický, Vajdová, ale i F. X. Šalda, F. V. Krejčí). Cíle a úkoly kritiky překladu zase vytyčuje ve srovnání s kritikou literární.

V další části práce se věnuje osobnosti E. Zoly, jeho životopis uvádí v kontextu dobového historického i kulturního a literárního dění. Následuje kapitola Recepce tvorby E. Zoly ve Francii se zajímavými pododdíly o ohlasech jeho díla v učebnicích, shrnutí kritik publikovaných po roce 1950 či s citacemi vybraných výroků spisovatelových současníků.

Situace na české literární scéně je opět uvedena přehledem pozice, jakou měly realismus a naturalismus v našem prostředí (můžeme tak Zolu vidět i ve srovnání s českými naturalisty), stručným přehledem hlavních titulů dobového tisku, vývojem postupného seznamování českého publika s dílem E. Zoly. Teprve poté diplomantka přistupuje k prezentaci svých rešerší.

Empirická část práce se začíná oddílem 7. Diplomantka nejprve komentuje bibliografický přehled českých překladů (podrobně uvedený v Příloze III „Soupis překladů“), konstatuje nemožnost porovnat náklady jednotlivých vydání. Tuto část doplňuje analýzou paratextu daných vydání – po zevrubném rozboru doslovů, předmluv apod. se v souladu s postupem definovaným v teoretické části věnuje i obálkám.

Další oddíl práce je zasvěcen analýze článků z periodik dostupných z báze Kramerius a z dalších monografií. Diplomantka pečlivě prochází všechny dohledané ohlasy a neváhá pátrat i mimo tento zdroj tam, kde narazí na odkaz na další prameny. K odkazům, jež se nepodařilo dohledat a ověřit, tak patří např. dva články citované ve Fischerových *Dějínách fr. literatury* (s. 85). Jak naznačuje Příloha V „Vzorek článků obsahujících zmínky o Zolovi“ (i přes zvolenou úpravu malým typem písma obdivuhodně objemný – s. 143–182), materiál, který H. Štefanová v této části práce analyzovala, byl opravdu pestrý a rozsáhlý. Rozhodla se komentáře ohlasů rozdělit podle období. Popis hlavních tendencí doplněný vybranými citacemi uzavírá vždy přehledná tabulka sledující v daných časových periodách vždy stejné parametry.

Velice pečlivě zpracovaný oddíl 7.2.2 „Vybrané studie“ představuje detailně pohled několika známých osobností, zejména literárních teoretiků a kritiků (F. Schulz, J. Holeček, T. G. Masaryk, A. Procházka, V. Mrštík, J. Vrchlický, F. X. Šalda), na E. Zolu. Vývoj

jejich názorů je v tomto přehledném uvedení napínavým čtením. Cennou částí tohoto oddílu je 7.3 „Shrnutí jednotlivých ohlasů“ (s. 106–109), jež po uvedení mnoha zajímavých peripetií nabízí stručný přehled vývoje recepce naturalismu a zejména Zolova díla v české kultuře.

Následující oddíl „Ohlasy v podobě překladů románů“ se znovu vrací k publikovaným českým překladům, avšak komentuje je z hlediska odstupu od původního, francouzského vydání a z hlediska kvantitativního (počty titulů vydaných v určitém období, počty reedic) – s kapitolou 7.1.1 „Vydávání překladů Zolových románů“ se však částečně překrývá.

Diplomovou práci zakončuje shrnutí (Závěr) a doplňují ji obsáhlé seznamy bibliografie, v Přílohách jsou uvedeny vedle již zmíněných přehledů také náklady francouzské kapesní edice Livre de poche (Příloha I), soupis filmových adaptací Zolových románů (Příloha II) a soupis divadelních inscenací Zolových děl (Příloha IV).

Povinné součásti, koncepce a struktura práce

Práce obsahuje všechny předepsané součásti včetně požadovaných příloh, je odpovídajícím způsobem strukturovaná a formálně upravená. Metodický postup zpracování rámcově odpovídá potřebám zkoumané problematiky: po teoretickém úvodu následuje část empirická. Analýza je provedena na zvoleném korpusu a zakončena závěrečným shrnutím.

Formální zpracování

Práce má jasnou strukturu, je logicky rozdělená do kapitol a podkapitol – dělení sleduje postup bádání. Tam, kde je to vhodné, diplomantka zařazuje tabulky. Práci by prospělo detailnější uvedení obsahu – v příliš stručném se ztrácí košatost náplně jednotlivých oddílů. Jinak práce obsahuje minimální množství drobných formálních nedostatků: překlepy, drobné formulační a typografické nedostatky (vyznačeno v textu práce, na s. 9, 10, 12, 18, 19, 21, 23, 24, 27, 31, 35, 38, 41, 44, 46, 47, 48, 50, 51, 59, 64, 76, 90, 105, 111). Na s. 85–94 se náhle upouští od vyznačování názvů periodik kursivou, pravděpodobně pro přehlednější dojem z textu v části, kde se cituje také mnoho názvů děl (jimž kursiva přísluší i nadále). Kursiva není použita ani v bibliografických přehledech v závěru práce.

Dílčí připomínky

Přes široký záběr odborné literatury, z níž vychází teoretická část, se nabízí otázka, proč byly v daných oddílech (viz s. 30) vybrány jako český referenční titul pouze Fischerovy *Dějiny fr. literatury*, a ne například publikace typu A. Zatloukal (*Studie o francouzském románu*), J. Šrámek (*Dějiny fr. literatury v kostce*) atp.? Obdobně oddíl věnovaný realismu a naturalismu v Čechách mohl hledat ještě alternativní oporu vedle publikace J. Hájka, jež může být považována za tendenční z hlediska akcentu na dělnické hnutí jako téma preferované marxistickou vědou.

Náměty k obhajobě

- s. 41 (oprava vyznačená v textu) – datace Zolovy cesty do Říma?
- jak se přesně liší oddíly „Ohlasy v podobě překladů románů“ a „Vydávání překladů Zolových románů“?
- návrh možného rozšíření práce?

Hodnocení práce

Diplomová práce Heleny Štefanové je prací teoreticko-empirického charakteru: splňuje zadání, je provedena pečlivě, závěry jsou jasně formulovány. Studentka prokázala, že je schopná pracovat s odbornou literaturou a má potřebný přehled ve zvoleném oboru, jehož studium završuje tímto menším badatelským úkolem. Dokázala si poradit i se

zpracováním problematiky, jaká je v diplomové práci na Ústavu translatologie řešena poprvé. Musela si mj. vytyčit postup, jak analyzovat poměrně obsáhlé kvantum materiálu. Obtížné bylo i orientovat se v postojích jednotlivých kritiků a dokázat přehledně podat názorově poměrně roztržité spektrum ohlasů. Diplomantka prokázala schopnost pracovat precizně a objektivně.

Ačkoli u předložené práce nebylo těžké stanovit, a posléze i potvrdit hypotézu, neboť problematika recepce Zolova díla je v hrubých rysech známa, přesto lze tuto studii považovat za pěkný příspěvek k dějinám překladu a ke složité otázce recepce obecně. Detailní popis peripetií v postoji k spisovateli, jehož tvorba byla i v domácím prostředí po určitou dobu vnímána jako vpravdě novátorská, ale i zcela kontroverzní, je v této diplomové práci jak napínavou četbou, tak vědecky podaným problémem.

Diplomovou práci Heleny Štefanové doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikaci známkou **v ý b o r n á**.

Domnívám se také, že by tato práce mohla být předložena k rigoróznímu řízení, pokud by byla například rozšířena Příloha IV o divadelní inscenace na všechny hlavní české scény, případně také zvaženy zde uvedené „dílčí připomínky“.

Praha, 9. 9. 2012

PhDr. Jovanka Šotolová
vedoucí práce